

OPLYSNING

I 1970erne blev den danske fremmedarbejderpolitik beskrevet som ligestilling – dvs. at fremmedarbejderne havde samme rettigheder som danskere.

Kritikere hævdede, at nok havde fremmedarbejderne samme muligheder, men de manglede forudsætningerne for at bruge disse muligheder. Et af nøgleordene var information på et for fremmedarbejderne forståeligt sprog. Dette blev bl.a. forsøgt realiseret ved udgivelse af avisen Fremmedarbejderbladet, der udkom fra 1971-1977.

*Sønnen læser i udgave af Fremmedarbejderbladet.
Foto: Uwe Bødewadt.*

Fremmedarbejderbladet

Den 6. august 1971 udkom Fremmedarbejderbladet for første gang i en forsøgsudgave, og fra november 1971 udkom avisen en gang om måneden.

Det første fremmedarbejderblad udkom med alle artikler på dansk, tyrkisk, serbokroatisk, arabisk og urdu.

Gennem de i alt 63 numre af Fremmedarbejderbladet skiftede sprogene efter læsernes behov sådan, at arabisk faldt ud og urdu i en periode var erstattet af engelsk til gavn for pakistanske fremmedarbejdere.

I lederen i januar 1977 var formålet med bladet beskrevet som *"at give oplysninger om fremmedarbejdernes rettigheder og pligter i det danske samfund."*

Bladets indhold var således en blanding af sager om behandling af fremmedarbejdere bl.a. i boligsager, om arbejdsforhold osv. samt mere praktiske oplysninger som oversættelse af selvangivelser og forklaring af overenskomstforhandlinger, forhandlinger om regler for arbejdstilladelser, og forklaringer af dansk kultur i det hele taget.

Bladet var støttet af Arbejdsministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening, LO og Specialarbejderforbundet. I marts 1977 udkom det sidste nummer af bladet, fordi organisationerne trak deres støtte tilbage.

Politiken bag ...

På en konference afholdt af Mellemløst Samvirke i 1973 gav ansvarshavende redaktør for Fremmedarbejderbladet, Ole Hammer, sit bud på en generel fremmedarbejderpolitik i fire punkter – nemlig for det første at sikre fremmedarbejdere samme muligheder arbejdsmæssigt og socialt, for det andet at sikre at fremmedarbejderne ikke blev integreret mod deres vilje, for det tredje at sikre at fremmedarbejderne kunne få dækket deres behov og endelig at sikre fremmedarbejderne mod udnyttelse.

Fagbevægelsen og information

Information omkring faglig organisering var også et ønske, der især blev fremsat af repræsentanter fra fagbevægelsen. En rapport fra Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder forbund, DASF, fra 1973 påpegede tydeligt behovet for at sætte fokus på fremmedarbejderne dels rettet til fremmedarbejdere i form af pjecer og

kurser om faglig organisering o.lign., og dels i form af oplysning til den brede offentlighed om fremmedarbejdernes hjemlande for at modvirke diskrimination. Samtidig foreslog DASF et 40 timers obligatorisk dansk kursus, hvilket i regelsættet for arbejdstilladelser i juni 1973 blev en realitet.

Folkeoplysningen

Oplysning til danskere om fremmedarbejdere og sendetid til fremmedsprogede på deres eget sprog var et af de krav, der blev fremsat igen og igen i debatten. Langsomt blev fremmedarbejderne lukket ind i medie billedet. I september 1975 udsendte Danmarks Radio for første gang fire lørdage ti minutters udsendelser om morgenen på hhv. dansk, serbokroatisk, urdu og tyrkisk. Fra 1977 kom der faste udsendelser en gang om ugen på serbokroatisk, urdu og tyrkisk. De blev fra 1981 udvidet til daglige udsendelser og udvidet med arabisk.

Fra begyndelsen af 1970erne kunne fremmedarbejderne via Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek låne bøger på folkebibliotekerne på deres egne sprog. Samtidig etablerede Mellemløst Samvirke en særlig dokumentationssamling med litteratur om fremmedarbejderforhold og udsendte samtidig et tidsskrift, Dokumentation for Indvandrere. Der var med andre ord i stigende grad gennem 1970erne tydeligt fokus på fremmedarbejdernes behov for oplysning, selvom behov og praksis ikke altid stemte overens.